

युवा विभाग - निर्मलवारी

बोलावा विट्टल, पहावा विट्टल ।
करावा विट्टल, जीवभाव ॥

आषाढ महिना म्हटलं की आपल्या डोळ्यासमोर उभी राहते ज्ञानोबा तुकोबांची पालखी अन त्यात विट्टल भेटीची आस घेऊन उत्साहात पायी चालणारे वारकरी.

❖ निर्मल वारी...निर्मळ वारी... - निर्मल वारी म्हणजे काय, तिथे काय करायचं असतं, आपण प्रत्यक्ष काय करणार आहोत याबद्दल काहीही माहीत नव्हतं पण नेमकं काय करायचं आहे हे तिथे गेल्यावर कळणार होते हे नक्की. आम्ही युवक नोंदणी सुरू केली. सुरुवातीला आम्हाला असं वाटलं होतं की पालखी ज्या ठिकाणी असते त्या ठिकाणी जाऊन स्वच्छता करायची आहे. वेळापूर येथे पोहोचल्यावर मुक्काम प्रमुख मा. महेशजी सोनपावले यांनी आमच्या चमूचं स्वागत केलं, सूचना दिल्या व कामाचे स्वरूप सांगितले.

वारीचे स्वागत प्रत्येक ठिकाणी पुढारी, सामाजिक कार्यकर्ते तथा गावकरी मोठ्या जोशात करतात. फराळ, पाणी, जेवणाची व्यवस्था करतात पण लोकांच्या शौचालय व्यवस्थेत यंत्रणा कमी पडते यावरील उपाय म्हणून संस्थांच्या वतीने सहा ठिकाणी शेकडो फिरते फायब्रिक संडास ठेवले होते. वारीतील हजारो, लाखो लोकांना उघड्यावर जाऊ न देता त्यांना विनंती करून

प्रसंगी ओरडून त्यांनी या टॉयलेटसूचा वापर त्यांनी करावा यासाठी युद्धपातळीवर आमचे कार्य सुरू झाले. लोकांना टॉयलेटपर्यंत घेऊन जाण्याच्या कामाबरोबर पाणी संपत आले की पाण्याची व्यवस्था, टॉयलेटची टाकी भरली की रिकामी करण्याची व्यवस्था, तसेच आतमध्ये घाण झाली असेल तर लगेच संबंधित लोकांना बोलावून स्वच्छता करून घ्यायचे काम रात्री १ पासून ते पहाटे ६ वाजेपर्यंत युवक-युवती न थकता पूर्ण जोशात करत होते.

❖ वारकरी साद प्रतिसाद - लोक आमच्या आवाहनाला प्रतिसाद देत टॉयलेटचा वापर करत होते हे पाहून केलेल्या कामाचे समाधान व आनंद आम्हा कार्यकर्त्यांच्या चेहऱ्यावर दिसत होता. तसेच काही लोक लपून छपून उघड्यावर जात होते तर काही वृद्ध टॉयलेटचा वापर करताच येत

नाही म्हणून बाहेर बसत होते. त्यांना आपले युवक युवती समजावून सांगत होते. काही अपवाद वगळले तर अनेकांनी टॉयलेट चा वापर केलेला दिसून आला.

❖ स्मरणीय अनुभव.. पुण्य कमावले - रात्री एका वारकरी आजोबांनी आम्हाला विचारले, 'कोण आहात तुम्ही ? कोठून आलात ?' आम्ही त्यांना निर्मल वारी व वर्धिनीबद्दल सांगितले. ते म्हणाले, 'आम्ही आयुष्यभर वारीत येऊन जेवढे पुण्य कमावले तेवढे पुण्य तुम्ही एका रात्रीत कमावलेत. खऱ्या अर्थाने गाडगेबाबांचं काम करता तुम्ही.'

❖ निघताना पहाटे ४ वा. वेळापूरमध्ये चहा घेण्यासाठी थांबलो होतो. त्या हॉटेलवर संपूर्ण कुटुंब रात्रभर जागून काम करत होते. चर्चा करत असताना निर्मल वारी व आम्ही तिथे सेवाकार्य करण्यासाठी आलोय हे समजल्यानंतर त्यांनी आम्हाला सांगितले की 'तुमच्या निर्मल वारीमुळेच आम्ही आमच्या घरी आहोत.' मला कळलं नव्हतं, त्या ताई अस का म्हणत आहेत तर त्यांनी सांगितले, 'दरवर्षी पालखीचा मुक्काम गावात असतो पण गावकरी गावात नसतात.' 'म्हणजे काय ?' त्यांनी सांगितले, 'येणाऱ्या लोकांची राहायची-खायची व्यवस्था संस्था, यंत्रणा करतात पण शौचालयाची व्यवस्था कोणीही करत नव्हते. परिणामी गावात मोठ्या प्रमाणात दुर्गंधी पसरत होती, रोगराई होत होती. खूप त्रास होत होता. त्यामुळे आम्ही गावातून बाहेर जायचो. तुमच्यामुळे गावातील ८०-८५% त्रास कमी झालाय.त्यामुळेच आम्ही इथं आहोत. तुमचे खूप आभारी आहोत.'

अभिनंदन

पुणे जिल्हा कबड्डी असोसिएशन
आयोजित आकांक्षा कला क्रीडा केंद्र,

पुणे ४५ किलो वजनी गट स्पर्धेत ‘स्व’-
रूपवर्धिनी कबड्डी संघ द्वितीय क्रमांकाने

विजयी झाला. संपूर्ण संघाचे आणि
प्रशिक्षकांचे अभिनंदन !

आसाम अभ्यास दौरा

भारताच्या वैभवशाली इतिहासात ज्या राज्याचे नाव आदराने घ्यावं असं राज्य म्हणजे आसाम. मुघलांविरुद्धात लढणाऱ्या अहोमचा सेनापती लचीत बडफूकन ते देशाचा गौरव असणाऱ्या हिमा दास, मीरा चानू आणि अनेक खेळाडूंनी आसामचे नाव गौरवशाली केलं आहे. आसाम नैसर्गिक सौंदर्याने नटलेलं एक सुंदर राज्य अन चहाचे मळे असलेलं मोठं उत्पादक राज्य आहे. या राज्याचा सांस्कृतिक, शैक्षणिक आणि ऐतिहासिक बाजूंचा अभ्यास करण्यासाठी वर्धिनीतून आम्हा ७ जणांना निवडलं गेलं. आसाममधील भास्कर संस्कार केंद्राच्या ५ दिवसांच्या शिबिरासाठी जाणाऱ्या युवांचा १९ दिवसांचा आसाम राज्य अभ्यास दौरा करावा असा निर्णय झाला आणि आम्हा सर्वांना आसाम उघड्या डोळ्यांनी पहायची संधी मिळाली. त्यातील काही निवडक संस्थांचा परिचय -

❖ **भास्कर संस्कार केंद्र** - भास्कर संस्कार केंद्राचे संस्थापक श्री. अशोक वर्णेकर आणि त्यांच्या पत्नी अलका वर्णेकर मूळचे नागपूरचे पण शिक्षणानंतर अरुणाचल प्रदेशामध्ये त्यांनी नोकरी केली. काही काळ नोकरी केली आणि नंतर तिथल्या सामाजिक कामाची गरज पाहता पूर्णवेळ या समाजातील उत्थानाचे काम करायचे ठरवून आसाममध्ये

‘भास्कर संस्कार केंद्र’ची त्यांनी सुरुवात केली. भास्कर संस्कार केंद्र हे अगदी नावाप्रमाणे तिथल्या आशा प्रज्वलित करणारं केंद्र आहे. जवळच्या चाय बगानातील आणि रेती उपसण्याची कामे करणाऱ्या समाजातील मुलां ह्या केंद्रात अधिक प्रमाणात येतात. हे सर्व विद्यार्थी आसाममधील सदानी भाषिक आहेत.

हा शैक्षणिक व संस्कार उपक्रम संध्याकाळच्या वेळेत चालतो. वर्णेकर सरांच्या शब्दात सांगायचे झाले तर दिवसा कामात व्यस्त असलेली युवा पिढी संध्याकाळच्या रिकामेपणात व्यसन आणि इतर वाम मार्गाकडे धावते. त्यामुळे संध्याकाळी ६ ला सुरु झालेलं केंद्र पुढच्या दिवशी सकाळी सुटते. आर्थिक निरक्षरता, शिक्षणाबाबत नसलेलं गांभीर्य, व्यसन आणि या सर्वांवर शिक्षण आणि संस्कार हेच उपाय असू शकतात. त्यामुळे खेळ, व्यायाम, योग आणि प्राणायाम, सामूहिक संचलन, देशभक्तीपर गीत, अनेक मान्यवरांच्या भेटी, अवघड व मुख्य विषयांचं मार्गदर्शन इत्यादी कार्यक्रम या संस्कार केंद्रात नित्य होतात. एवढंच नाही तर रोबोटिक्स सारखा भविष्याशी साद घालणारा विषयसुद्धा इथली मुले शिकली आणि त्यात पारितोषिकही मिळवलं. साधारण ३० वर्षांपासून ही संस्था मोठ्या बदलांसाठी भरीव प्रयत्न करीत आहे. या भास्कर संस्कार केंद्राच्या शिबिरासाठी आम्ही ८ एप्रिलला आसाम पार्वतीपुर येथे पोहचलो. शिबिराचा कालावधी ९ एप्रिल ते १३ एप्रिल व शिबिराचा विषय ‘व्यक्तिमत्व विकास’ असा

होता. या शिबिरासाठी दहा चाय बगानातून ८४ मुले आलेली होती. आसामात सूर्यदेव पहाटे लवकर दर्शन देतात. त्यामुळे दिनक्रम पहाटे ४:३० ते रात्री ९:४५ या वेळेत चालायचा. योग, कला, चर्चासत्रे आम्ही घेतली. स्टोन पेंटिंग, वारली पेंटिंग, हस्तकला, वक्तृत्व, वाचन या कला कौशल्याचे प्रशिक्षण मुलांना दिले. तीन विषयांवर गटचर्चा घेतल्या. तसेच केंद्रात साजरी केली जाणारी रामनवमी शोभायात्रा अनुभवायला मिळाली.

❖ **दिक्सम किनार विद्यालय** - आसामात पाहिलेला अभिनव शैक्षणिक उपक्रम म्हणजे ‘दिक्सम किनार विद्यालय.’ यूफोलिया चाय बगानातील मुलांसाठी हा शैक्षणिक उपक्रम देवेन उपाध्याय सर चालवतात. जे आपण शिकतो त्याचे प्रात्यक्षिक करता आले पाहिजे अशा पद्धतीने या विद्यालयाचा अभ्यासक्रम आखलेला आहे. अन्न, वस्त्र, निवारा या मूलभूत गरजा मुलांना स्वतः पूर्ण करता याव्यात हा सरांचा उद्देश आहे. उपाध्याय सरांच्या घरीच निवास असल्याने तिथे आमचे प्रेमाने आतिथ्य करून आसामी पद्धतीचे जेवण झाले. संध्याकाळी त्यांनी चालवलेल्या अभ्यासक्रमाबाबत सविस्तर गप्पा झाल्या. चाय बगानात काम करणाऱ्या कामगारांच्या मुलांचे भविष्य फक्त चाय बगानात काम करणे इतकेच राहू नये हाच त्यामागचा मुख्य विचार आहे. व्यवसाय करता यावा आणि त्यासाठी प्रात्यक्षिक करून शिकवणारे शिक्षण देता यावे म्हणून दिक्सम किनार विद्यालयाची मुहूर्तमेढ देवेन उपाध्याय सरांनी रोवली. शाळेतील मुलांना

भेटल्यावर हाताला निर्मितीचे डोहाळे असणे म्हणजे काय हे जाणवले. कापडी बॅस, तांदळाच्या काड्यांपासून वस्तू, स्वतःचे युनिफॉर्म अशा अनेकविध गोष्टी मुले बनवितात. या मुलांनी त्यांच्या शाळेचे बांधकाम ही केले आहे. लोड बेअरिंग स्ट्रक्चर या प्रकारात त्यांनी शाळा बांधली आहे. शाळेतील स्वच्छता गृह विद्यार्थ्यांनी बनवलेले आहे. माती काम, बांबू काम आणि काही प्रमाणात सिमेंटचे काम असे शाळेचे बांधकाम दिसते. कौशल्य हाती असणे हे गरजेचे असून ते कौशल्य मुलांच्या हाती पोहचले का? याची तपासणी म्हणून मुले तयार केलेल्या विविध वस्तू बाजारात विकतात. यातून विक्रीचे कौशल्य मुलांच्या

हाती दिले जाते. ग्राहकांचा उत्तम प्रतिसाद हेच मुलांचे गुण असतात. सध्या संगणक कौशल्य मुलांना देता यावे यासाठी सर प्रयत्न करत आहेत. त्यासाठी लागणारी आर्थिक व वस्तू रूपातील देणगी मिळवण्याचा ते प्रयत्न करीत आहेत. आसामच्या दौऱ्यातील दिक्सम किनार विद्यालयासारखी एक वेगळी शाळा कायम लक्षात राहिल.

❖ **आनंदालय** - भारतातल्या तामिळनाडू, ओडीसा, नागालँड, अरुणाचल प्रदेश आणि आसाम या राज्यात विवेकानंद केंद्राचा ‘आनंदालय प्रकल्प’ चालतो. ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांचे एकत्रीकरण, अभ्यास आणि त्यांच्यात मूल्य रुजवण्यासाठी आनंदालय मुख्यत्वे काम करते. खेळ,

कार्यक्रम, अशा अनेक उपक्रमांतून, शिक्षणातील आनंद वाढवण्यासाठी नित्य प्रयत्न चालतात. विवेकानंदांनी सांगितलेले मनुष्य घडवणुकीचे काम इथे होते. मूल्य शिक्षण हा इथला पाया असला तरी शालेय शिक्षणावरही येथे भर दिला जातो. शाळेनंतर भरणारे हे संस्कार केंद्र आहे. केंद्र सांभाळणारे आचार्य हे स्वतःचे शिक्षण घेत केंद्राची जबाबदारी घेतात. पुन्हा त्याच केंद्रातून केंद्र सांभाळणारे प्रमुख ही येथे घडतात. ‘स्व’-रूपवर्धिनीच्या शाखांप्रमाणे आनंदालयाची साखळी आहे असे जाणवले. या अभ्यास दौऱ्यातून कार्यकर्त्यांना समाजाची वेगळी ओळख मिळाली व कामाची ऊर्जा घेऊन ते परतले.

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ नियुक्त्या आणि शुभेच्छा कार्यक्रम

तोच जोश...तोच उत्साह...बदल फक्त एवढाच - नवीन व्यवस्था... नवीन संकल्प... नवीन उद्दिष्ट
भाग १ (वर्धक पेठ भाग) दिनांक : १२ जूनला नियुक्ती कार्यक्रम पालकांच्या उपस्थितीत झाला. श्री. मंदार पोफळे यांनी उपस्थित पालक व युवकांशी संवाद साधला. २९ मे ला गोपीनाथ मुंडे सभागृह बिबेवाडी

येथे भाग २ चा नियुक्ती कार्यक्रम श्री. निशिकांत वाईकर, श्री. प्रशांत कवडे व श्री. विनोद बिबवे यांच्या उपस्थितीत उत्साहात झाला. २२ मे च्या भाग ३ नियुक्ती कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुणे म्हणून केदार भंडारे व अजित नाईक उपस्थित होते. दोन्ही प्रमुख पाहुण्यांनी युवक म्हणून आपण संकटांना कसे सामोरे गेले पाहिजे, शाखेतील

विविध व्यवस्था कशा हाताळल्या पाहिजे या विषयावर मार्गदर्शन केले. भाग ४ गोखलेनगर नियुक्ती कार्यक्रम १५ मे ला तर भाग ५ वर्धिका युवती गटाचा कार्यक्रम १९ जूनला संपन्न झाला. सर्व नवनियुक्त भाग प्रमुख आणि शाखा संच यांनी उत्साहाने कामाला सुरुवात केली आहे.

मासिक प्रबोधन वर्ग

❖ कर्वेनगर, सिंहगड भागाच्या ३ जुलैच्या वर्गाला ३० युवक उपस्थित होते. युवकांच्या मैदानी स्पर्धा झाल्या. प्रार्थनेनंतर परिचय घेण्यात आला. आपले शिक्षण, आरोग्य, वैयक्तिक छंद आणि कुटुंब या चार गोष्टींबाबत स्वतःची ध्येयनिश्चिती करायला सांगितली आणि नंतर यावर चर्चा घेण्यात आली.

❖ भाग २ मध्ये सुरुवातीला १ तास फुटबॉल खेळून वर्गाची सुरुवात झाली. त्यानंतरच्या सत्रात मासिक प्रबोधन वर्गाचा उद्देश काय, त्यातून आपल्याला काय अपेक्षित आहे, नक्की काय साध्य करायचे आहे हे सांगितले. आकाश देशमुख दादाने स्वतःसाठी SWOT Analysis म्हणजे काय, ते का गरजेचे असते, हे दैनंदिन जीवनातील विविध उदाहरणांतून समजावून सांगितले. SWOT Analysis ही एक निरंतर प्रक्रिया असल्याने आपले सामर्थ्य ओळखून, कमतरता लक्षात घेऊन, भविष्यातील संभाव्य अडचणी, धोके लक्षात घेऊन आपल्या क्षमता अधिकाधिक विकसित कराव्यात जेणेकरून आलेल्या संधीचे आपण सोने करू शकू असे

मार्गदर्शनात आकाश दादाने युवकांना सांगितले. समारोप करताना श्री. संजय तांबट यांनी ‘सीगल जोनाथन’ची गोष्ट युवकांना सांगितली. तसेच मागील काही दिवसांपासून सुरू असलेल्या महाराष्ट्रातील राजकीय घडामोडी, महाराष्ट्रातील सत्तांतर याविषयी चर्चा केली.

❖ युवती विभाग प्रशिक्षण वर्गात पायल ताईने घेतलेल्या टेली मॅचेसनी युवती शाखेला दणक्यात सुरुवात झाली. सुरुवातीला व्यायाम आणि खेळ झाला. भाग प्रमुख दिव्या ताईने समतेचं प्रशिक्षण युवतींना दिलं. आपले आरोग्य उत्तमच का असायला हवे, या विषयावर डॉ. विनेश नगरे सरांनी मार्गदर्शन केले. आहाराच्या योग्य पद्धती, नियमित व्यायामाचे महत्त्व, मासिक पाळीमध्ये घ्यावयाची काळजी, मानसिक ताण दूर करण्यासाठीचे उपाय अशा अनेक विषयांवर त्यांनी संवाद साधला. युवतींच्या प्रश्नांना त्यांनी अतिशय सोप्या भाषेत उत्तरे दिली. त्यानंतरच्या सत्रात युवती प्रमुख किरण ताईने प्रत्येक युवतीचे वैयक्तिक नियोजन लिहून घेतले. युवती विभागासाठी

शिस्त म्हणून आवश्यक असणारे महत्त्वाचे नियम आणि निकषांवर चर्चा झाली.

गोखलेनगर भाग (स्वामी अभेदानंद शाखा आणि स्वामी विवेकानंद शाखा) दि. १२ जूनला या शैक्षणिक वर्षाची सुरुवात युवक प्रशिक्षण कार्यशाळेने झाली. सुरुवातीला खेळ झाले. श्री. सुमित डोळे यांनी वर्धिनीच्या कामातील नियोजनाचे महत्त्व, श्री. सुरेश पवार यांनी वैयक्तिक ध्येय आणि कु. हनुमान मेकडे यांनी नियोजन कौशल्य आधारित सत्रे घेतली. भाग व्यवस्था प्रमुख यांसोबत शाखा व्यवस्था प्रमुखांची उद्दिष्ट निश्चिती करवून घेतली. नियोजन करताना लक्षात घ्यायचे बारकावे सांगितले. पूर्व नियोजनासाठी वर्धिनीच्या मोठ्या कार्यक्रमाचे सूक्ष्म नियोजन करवून घेतले. (उदा.संक्रांत उत्सव, व्यावसायिक युवक मेळावा)

शाखा विभाग

❖ **१० वी पूर्वपीठिका शिबिर** - इयत्ता १० वीच्या ४० वर्धक-वर्धिकांची नियोजनबद्ध तयारी करून घेण्यासाठी दीड दिवसांचे शिबिर दि. १८ व १९ जूनला न्या. रानडे बालक मंदिर येथे संपन्न झाले. तयारीच्या या पहिल्या टप्प्यात वर्धकांनी त्यांचे नियोजन तयार करून लेखन, टिपण कौशल्य वापरून गतीने अभ्यास कसा करायचा, गणित, इंग्रजी व विज्ञान विषयांबाबतीत अभ्यास कसा करायचा

याची तंत्रे समजून घेतली. शिबिरात झालेली सत्रे पुढीलप्रमाणे,
नियोजन सत्र - मेघा नक्षरे
लेखन व टिपण कौशल्य - अनिता आंबेकर
इंग्रजी - स्वाती बोराडे
गणित - मनीषा पाठक
१० वी का महत्त्वाची? - स्वप्नाली सेठिया
विज्ञान - लता पुरंदरे
नियोजन सत्राची सुरुवात सौ. मेघा नगरे यांनी ठिपक्यांचे चित्र जोडणे या छोट्याशा

खेळातून केली. तेच चित्र दोनदा जोडायला दिल्यावर नियोजनाचे महत्त्व मुलांना समजले. दिनचर्या, शाळा, अभ्यास, शाखा, व्यायाम यासाठी कसा वेळ द्यायचा तसेच राम गणेश गडकरी, लालबहादूर शास्त्री यांच्या प्रेरणादायी गोष्टींतून अडचणीच्या परिस्थितीतूनही मनाच्या निग्रहाने अभ्यास करून इच्छित ध्येय साध्य करता येते हे ताईनी सांगितले.

❖ स्वामी विवेकानंद शाखा -

सूर्यनमस्काराच्या मंत्राचा सराव होण्यासाठी रोज फळ्यावर मंत्र लिहून वर्धकांचा सराव घेण्यात आला. नियमित पद्यसराव आणि परिपाठ सुरू करण्यात आला. युवकांसाठी वर्धन कृतीपुस्तिका प्रशिक्षण वर्ग झाला. २६ तारखेला वर्धन पुस्तिकेतील ठसेकामाचा उपक्रम घेण्यात आला. अक्षर सरिता फाउंडेशनतर्फे वाचन वर्ग सुरू झाला. श्री. पंकज मुंडे सरांनी शाखेत मानसिक विकास बैठका घेतल्या.

❖ **क्रांतीज्योती सावित्री शाखा** - कल चाचणी झालेल्या मुलींच्या ३० जूनला

शाखेत मुलाखती घेण्यात आल्या. मराठी, इंग्लिश, गणित यावर आधारित लेखनवाचन घेण्यात आले. २३ जूनला शाखेने भैरवसिंह घोरपडे उद्यानात वारकऱ्यांसमोर पथक सादर केले. त्यांच्या मुलाखतीतून, गप्पांमधून दिंडीचा प्रवास सगळ्यांना समजला.

❖ **भगिनी निवेदिता शाखा** - स्व-संरक्षण म्हणजे काय हे शिकवण्यासाठी वैशाली धूत ताई आल्या होत्या. स्वप्नपूर्ती संस्थेतर्फे शाखेमध्ये हे प्रशिक्षण घेण्यात आले. स्व-संरक्षण का गरजेचे आहे याविषयी चर्चा झाली. समोरची व्यक्ती हल्ला

करत असताना आपल्या शारीरिक क्षमता कशा उपयोगात आणायच्या, प्रतिकार करण्यासाठी आत्मविश्वास गरजेचा आहे आणि हा आत्मविश्वास स्व-संरक्षणाचे तंत्र माहीत असल्यावर नक्कीच येतो हे ताईनी समजावले.

❖ **धर्मवीर शंभुराजे शाखा** - ३० जूनला स्वप्निल बिराजदार दादाने शाखेत कथाकथन केले. शाखा परिसरातील जय भवानी बुक सेंटर उद्घाटनाला शाखा पालक श्री. रामकृष्ण चिंचकर सरांसोबत पूर्ण शाखा गेली होती.

❖ स्वामी अखंडानंद शाखा - या महिन्यात १ व २ जूनला दंड रिंग, ६ व ७ जूनला लंगडी तर २२ जूनला फुटबॉल अशा मैदानी स्पर्धा घेण्यात आल्या. दि. १७ जून शुक्रवार कै. ज्ञानेशजी पुरंदरे (ज्ञापू) यांच्या

जन्मदिनानिमित्त शाखेत ज्ञापुंच्या प्रतिमेचे पूजन करून मंदार पोफळे दादाने ज्ञापुंच्या आठवणींना उजाळा दिला. २५ जूनला व्यवस्था नियुक्ती कार्यक्रमात अनिकेत शिंदे दादाने वैयक्तिक नियोजनाचे महत्त्व

सांगितले.

❖ राजर्षी शाहू शाखा - योग प्रशिक्षक शुभांगी अमृतकर ताईनी योग दिनानिमित्त शाखेत कृतिसत्र घेतले. यापुढेही शाखेला त्यांचे सतत मार्गदर्शन मिळणार आहे.

देणाच्याने देत जावे...

मागच्या आठवड्यात शाहू शाखेच्या अमेय फाटकचा वाढदिवस झाला, तसा दरवर्षी त्याचा वाढदिवस अगदी थाटामाटात साजरा होतोच पण या वर्षीच्या वाढदिवसाला एक आठवणीची किनार लागली. झालं असं... शाखेचा हॅलोजन जरा आजारी पडला, त्याला बरं करावं लागणार होतं, मग अमेय स्वतःहून म्हणाला माझे वडिल हे काम करतील. अमेयचे वडील इलेक्ट्रीकल कंपनीमध्ये काम करतात, त्यामुळे अनेक इलेक्ट्रीकल उपकरणे दुरूस्त करण्याचा

त्यांचा हातखंडा आहे. काकांनी तो दुरूस्त करण्यासाठी घेतला पण त्याची अवस्था दुरूस्त होण्यासारखी नव्हती. अमेयचा वाढदिवस जवळ आला होता. यावर्षी वाढदिवसाला शाखेला हॅलोजन भेट देऊ असं त्यांनी ठरवलं आणि अमेयच्या वाढदिवशी शाखेकडे नवीन हॅलोजन सुपूर्द केला.

शाखेची गरज ओळखून मदत करणारे पालक उभे राहिले की आम्हा युवकांच्या पायात दहा हर्तीचे बळ येते.

उत्थान विभाग

कामगार दिनानिमित्त महात्मा फुले भागाने कामगारांना टोपी व भेळ याचे वाटप करून, कामगारांना शुभेच्छापत्र देऊन, तसेच त्यांना कामात मदत करून दिवस साजरा केला. दि. ३ मे ला विभागाची निलेश सर, संदीप सर, उमेश दादा, भागप्रमुख व समन्वयक यांची वार्षिक नियोजन बैठक गुजरवाडी येथे झाली. यामध्ये वर्षभरातील उद्दिष्टे, कार्यक्रम, मागील अडचणी, काम, नियुक्ती याबद्दल चर्चा व नवीन वर्षातील कामाचे नियोजन करण्यात आले.

सन २०२२ चा नियुक्ती कार्यक्रम दि. १४ मे रोजी राजेवाडीमधील शांताताई लडकत

शाळेत मा. विश्वास कुलकर्णी, सुमित सर, बाळासाहेब पाटोळे, अनुजाताई पाटील, निलेश धायरकर आदी मान्यवरांच्या उपस्थितीत पार पडला. कार्यक्रमाला एकूण ६० संख्या होती. सर्व कार्यकर्त्यांचे विश्वास सरांनी कामाबद्दल कौतुक केले व पुढील वाटचालीसाठी शुभेच्छा दिल्या.

दि. १५ मे ला महाराणा प्रताप अभ्यासिकेत मुलांनी कसबा भागातील शिवरत्न अभ्यासिका, प्रियदर्शनी अभ्यासिका आणि पालक यांच्या बरोबर धर्मवीर संभाजी महाराज जयंती साजरी केली.

वस्ती पातळीवर काम करणाऱ्या इतर संस्थांचे काम समजून घ्यावे यासाठी नियमित कार्यकर्त्यांनी दि. १९ मे ला सुराज्य संस्थेला भेट दिली.

भारतरत्न डॉक्टर एपीजे अब्दुल कलाम यांच्या जीवनावर आधारित कात्रण वही स्पर्धेचा बक्षीस समारंभ दि. २४ मे ला

तारखेला पार पडला. मे महिन्यात स्वराज्य अभ्यासिकेची क्षेत्रभेट सिंहगडाला व महाराणा प्रताप अभ्यासिका व प्रियदर्शनी यांची क्षेत्रभेट शनिवारवाड्यावर झाली.

स्पर्धा परीक्षा केंद्र - राज्य सेवा परीक्षा अंतिम निकाल २०२०

१) विशाल यादव, नम्रता मुंदडा, शेखर भिलारे - कक्ष अधिकारी
२) येमाजी धुमाळ - उपअधीक्षक भूमिअभिलेख

३) शशिकांत बाबर, सोनाली पाटील, सुनिता धीमटे, गोकुळ भराडिया, ज्योती कांबळे - नायब तहसिलदार
४) शर्मिला शेंडे, दर्शन मेहता -

उपशिक्षणाधिकारी
५) विलास नरवटे - सहाय्यक निबंधक
६) चेतन खांदेरी - सहाय्यक प्रकल्प आणि संशोधन अधिकारी.

सर्व यशस्वी विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन व भावी कार्यासाठी ‘स्व’-रूपवर्धिनी परिवारातर्फे शुभेच्छा.

समुपदेशन विभाग

पालक व कार्यकर्ते यांच्यासाठी मे महिन्यात मार्गदर्शनपर व्याख्याने दूर-दृष्य माध्यमातून झाली.

१) विषय - बालक आणि पालक, वक्ते - डॉ. अनघाताई लवळेकर

दि. ४ मे ला विषय मांडताना ताईनी पालकत्वाची व्याप्ती आणि जबाबदारी याचे महत्त्व स्पष्ट केले. त्यातील विशेष...

❖ आपण स्वतःहून एखादे झाड लावतो तेव्हा ते चांगले वाढावे म्हणून स्वतः पाणी घालतो. फूल/फळ लागल्यावरही त्याची तेवढीच काळजी घेतो तशीच पालकत्वाची भूमिका असते. आपल्या बालकाची काळजी घेताना त्याला वाढवताना आपण काय करत आहोत याचा योग्य तो विचार पालकांनी केला पाहिजे. ❖ जेव्हा दोन्ही पालक नोकरी करत असतात तेव्हा ठरवून मुलांसाठी वेळ दिला पाहिजे. त्यांच्याशी संवाद साधला पाहिजे. ❖ मुलांना ज्यात आवड आहे त्यासाठी त्याला प्रोत्साहन दिले

पाहिजे. ❖ बदलत्या जगाची दखल घेऊन मुलगा असो वा मुलगी दोघांना समान विचारांनी, कृतीने वाढवले पाहिजे.

२) विषय - मुलांची शैक्षणिक गुणवत्ता, वक्ते - सौ. दीपाली थोरात

आदर्श पालकत्व म्हणजे काय हे स्पष्ट करताना पुढील मुद्दे मांडले.

❖ विद्यार्थी, शिक्षक व पालक हे तिघे मिळूनच विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता वाढवू शकतात. यासाठी मुलांच्या शैक्षणिक समस्यांकडे काळजीपूर्वक लक्ष देऊन त्या शिक्षकांच्या मदतीने सोडवल्या पाहिजेत. ❖ पालक म्हणून मुलांच्या बरोबर खंबीरपणे उभे राहणे गरजेचे आहे. ❖ पालकांची भूमिका नकारात्मक न राहता सकारात्मक संवादाची असली पाहिजे.

३) विषय - आपले आरोग्य आणि आहार, वक्ते - डॉ. मनिषा नारकर.

व्याख्यानाच्या सुरुवातीला ताईनी आयुर्वेद शास्त्रातील मानवी जीवनातील पाच कोशांचे

महत्त्व सांगितले. आहार उत्तम असेल तर आरोग्यही उत्तम राहते हे स्पष्ट करताना त्या म्हणाल्या,

❖ बदलत्या वातावरणामुळे आपल्या आहारातही बदल करणे आवश्यक आहे. साखर, मीठ, मैदा, तेल यांचे प्रमाण कमी असावे. हे पदार्थ शरीरास घातक आहेत.

❖ स्त्रियांमध्ये अंनिमियाचे प्रमाण जास्त दिसते. त्यासाठी विशेष करून स्त्रियांनी हिरव्या पालेभाज्या, गाजर, बीट, फळे भरपूर प्रमाणात खायला पाहिजे. ❖ शरीराला ७ ते ८ तास झोप आवश्यक आहे तरच आरोग्य चांगले राहते. मोबाईल, फेसबुक, इंटरनेट याचा अतिरेकी वापर टाळावा. ❖ स्वतःचे आरोग्य चांगले राहावे यासाठी किमान अर्धा तास रोज व्यायाम केला पाहिजे.

❖ अन्नपदार्थ ठेवण्यासाठी प्लॅस्टिकचा वापर टाळावा. प्लॅस्टिकचे दुष्परिणाम शरीरावर होत असतात.

पाकोळी बालवाडी

छोट्या मुलांशिवाय सुनी सुनी वाटणारी वर्धिनी आता त्यांच्या चिवचिवाटाने गजबजून जाणार म्हणून सर्व शिक्षिका उत्साहाने त्यांच्या स्वागताची तयारी करू लागल्या. १३ जूनला

पाकोळी बालवाडी सुरू झाली. मुलांच्या स्वागताला गुलाबाच्या पाकळ्यांच्या पायघड्या घातल्या. वर्गाला कागदी फुलांची तोरण लावून, वर्गातील फळ्यांवर विविध

चित्रांनी सजावट करून वर्ग सजवले होते. पारंपारिक पद्धतीने मुलांचे औक्षण करून मुलांना वर्गात पाठवले गेले. पायघड्यांवरून चालताना मुलांच्या चेहऱ्यावरील हास्य बघण्यासारखे होते. छोट्या गटातील मुलांना आई बाबांना सोडताना रडू येत होते, पण वर्गातील खेळणी खेळायला मिळाल्यावर त्यात ती रमली. तीनही गटांमध्ये आता प्रार्थना, परिपाठ सुरू झाला आहे. रोज नवीन गाणी, गोष्टी, अभिनय गीते घेतली जातात.

बालवाडी सुरू झाली आणि लगेच दुसऱ्या दिवशी १४ जूनला वटपौर्णिमेचा सण उत्साहात साजरा झाला. मोठ्या गटातल्या मुलांनी कुंडीत वडाचे रोप लावले. सर्व शिक्षिकांनी त्याची पूजा

केली. या झाडाची व वटपौर्णिमेची गोष्ट श्रीमती पुष्पाताई नडे यांनी मुलांना सांगितली. दि. २९ जूनला सर्व गटातील पालकांची पालकसभा झाली. त्यांना शाळेचे नियम, वर्षभर होणारे विविध उपक्रम यांची माहिती दिली. श्री. हनुमंत सकाटे या पालकांनी मनोगतातून शाळेचे अनुभव व्यक्त केले.

अतुट नाते बालवाडीशी...

कोरोनामुळे मागील दोन वर्ष बालवाडीत/शाळेत मुलं गेली नव्हती. त्यामुळे वर्धिनीची बालवाडी सुरू होणार हे समजल्यावर सर्व शिक्षिका उत्साहाने तयारीला लागल्या. सलग दोन महिने प्रत्यक्ष वस्तीत जाऊन केलेल्या संपर्कामुळे जवळपास १७० विद्यार्थ्यांनी बालवाडीत प्रवेश घेतला. अनेक पालक उत्साहाने प्रवेशासाठी वर्धिनीत येत होते.

बालवाडीचे माजी विद्यार्थी असणारे काही पालक आता वर्धिनी परिसरात रहात नसले तरीही त्यांचा आपल्या पाल्याला वर्धिनीच्या बालवाडीतच प्रवेश घेण्याचा आग्रह त्यांच्या वर्धिनीवरच्या प्रेमाचे आणि विश्वासाचे द्योतक आहे. परिसरातील काही आजी-आजोबांनी आग्रहाने नातवंडांना येथे प्रवेश घेतला आहे. हडपसर, शिवाजीनगर या भागातून

पालक मुलांना दररोज शाळेत आणून सोडतात. प्रवेश घेताना झालेल्या संवादातून इथे होणाऱ्या सर्व उपक्रमांचे, संपर्काचे, शिक्षिकांच्या प्रेमळ वर्तणुकीचे अनुभव ऐकताना मन भरून आले आणि अभिमानही वाटला.

- सौ. राणी काळे
(बालवाडी - मुख्याध्यापिका)

श्रद्धांजली

❖ ‘स्व’-रूपवर्धिनीच्या ज्येष्ठ कार्यकर्त्या डॉ. सौ. मनीषा नारकर यांच्या आई श्रीमती तारामती नरेंद्र बोईन यांचे

वृद्धापकाळाने निधन झाले.

❖ राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे ज्येष्ठ प्रचारक आणि भारतीय शिक्षण

मंडळाचे अखिल भारतीय संघटन मंत्री श्री. विनायकराव कानेटकर यांचे वृद्धापकाळाने निधन झाले.

परमेश्वर त्यांच्या आत्म्यास शांती देवो.
वर्धिनीचा परिवार या सर्वांच्या कुटुंबियांच्या दुःखात सहभागी आहे.

